

רקע עיוני

התורה אינה מציינת כיצד הגיבו בני ישראל על עבדות הפרך - אם בהתנגדות או בהשלמה, אולי בפנייה לקב"ה וכו'. על רקע העדר התובה בולטת פעילותן האמיצה של המיילדות. אפשר שחשיבות פעולתן הביאה להזכרת שמותיהן ולציון תגובתו של הא-להים: "וַיִּסֹּב אֱ-לֹהִים לְמַעַן לֵדַע" (פסוק כ). פעמיים מוזכרת יראתן של המיילדות את הא-להים כמניע לפעולתן (בפסוקים יז וכא).

פתרון בעיות מתוך תועייה ואופץ לב מאפיינת את החיידה הסיפורית הזו וגם את החיידה הבאה על הולדת משה.

בסיפור המיילדות מתואר השלב השלישי בשעבוד מצרים - המזרה על האכרים.

מופלא להדגיש בשעת הסיפור את מעשי ההצלה של המיילדות ולא את המזרה הקשה. על ידי כך נצמצם קשיים רגשיים שהסיפור עלול לעורר אצל הילדים.

דרך לספר

בפעם האחרונה למדנו את הפסוק:

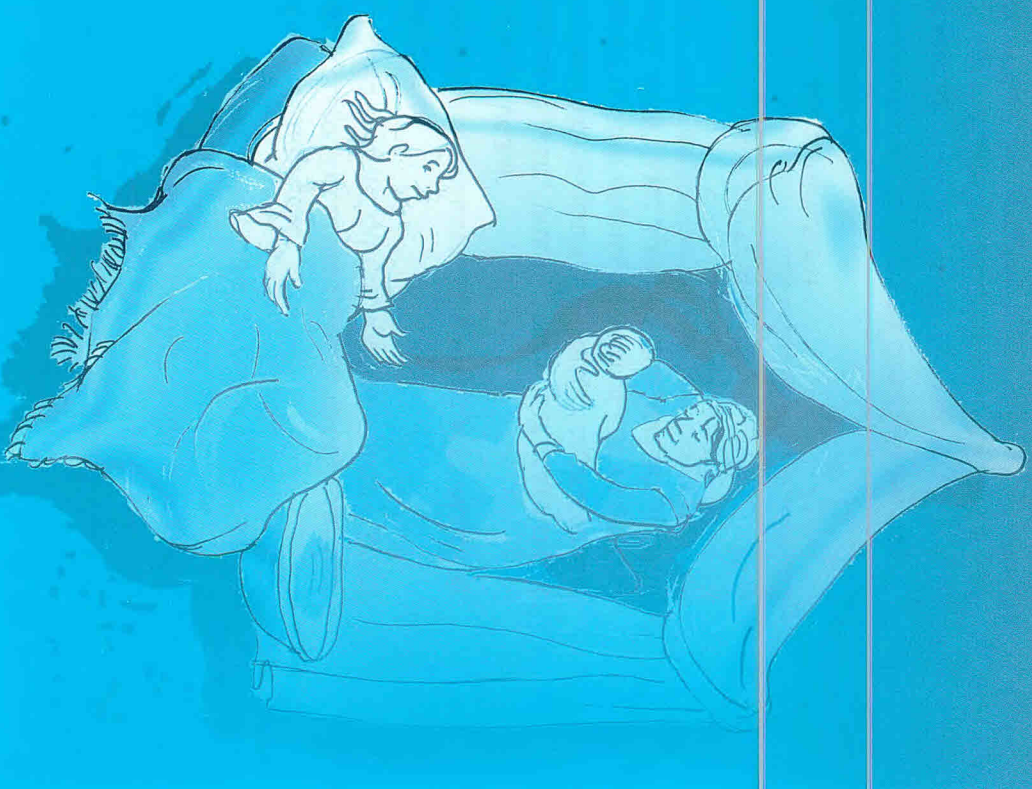
וְכַאֲשֶׁר יָעַז אֹתוֹ מִן יְדֵי פַרְוֵי פַרְקָא, פְּסוּקֵי טו

ככל שהעבדו קשה יותר את עם ישראל בעבדות הפרך, כן המשיך העם למדול ולהתרבות. פרעה חשב: "מה אעשה? איזו מזרה חדשה אני יכול לנזור עליהם? מה לעשות כדי שלא יהיו לבני ישראל עוד ועוד תינוקות?"

פרעה קרא למיילדות. אלה נשים שעוזרות לאישה בהיריון, שיש לה תינוק ברחם, ללדת את התינוק. למיילדות קראו שפחה ופועה. פרעה אמר להן: "כאשר אתן עוזרות לנשים של בני ישראל, לאמרות העבריות, ללדת את התינוקות שלהן, אם ייוולד בן - אתן חייבות להרוג אותו! ואם תיוולד בת - השאירו אותה בחיים".

3 המיילדות

פרשת שמות, פרק א, פסוקים טו-כא

המייילדות אמרו לפריעה: "אדוני המלך, האמהות העבריות אריות וחזקות מאוד. כאשר אנו באות לעזור לך ללדת את התינוקות, הן גמרו כבר ללדת ומחבקות את התינוק החדש."

פְּתַרְם מִבּוֹא אֱלֹהֵי הַמַּלְלֹת וְתִלְדוּ פְּסוּקֵי

מה דעתכם, ילדים, על המעשה של המייילדות? מדוע הן החליטו שלא לבצע את הציווי של פריעה?

לאחר שהילדים ישיבו רצוי להדגיש שוב כי המייילדות ראו את ה'.

ה' אהב את המעשה של המייילדות.

ה' עשה שיהיה לשפרה ולפועה טוב. כיצד?

וַיַּעַשׂ לָהֶם פְּתִיחַ פְּסוּקֵי

לפי רש"י, הנושא בפסוק "ויעש להם בתים" הוא הקב"ה - שנתן למייילדות בתי כהונה, לוויה ומלכות. ואילו לפי רש"ב הנושא הוא פריעה - שאסר את המייילדות. רצוי לאפשר לילדים להציע פירושים משלהם למילה "וייטב", ואחר כך להציע אחד מן הפירושים כדרך נוספת להבנת הפסוק.

בפעם הבאה נספר אילו זארות נוספות רצה פריעה לגזור על בני ישראל וכיצד ה' עזר להם גם הפעם.

בחנונו לסיים יחידה זו ב"סוף טוב" ולא בגזרה החדשה - "כל הבן היילד" - כדי למונע חודה ומתח מוותוים. גם מבחינה סיפורית, תוכן זה שייך ליחידה הבאה.

סיפור המייילדות מספק הזדמנות לעסוק במושג "מסירות נפש". מושג זה קשה להבנה בלדות המוקדמות אך הוא חביב גם בסיפורים הבאים: הצלת משה התינוק, החלטת משה להתערב בסכסוכים שאלהם הוא נקלע ועוד. על כן יש מקום להזכיר את המושג תוך כדי סיפור ולפתח שיחה על כך בעקבות הסיפור.

"אם בן הוא תהמתן אתו ואם פת הוא תתו" פסוק טו

מדוע ציווה פריעה ציווי כזה?

אולי פריעה חשב שכך בני ישראל לא יתרבו, אם לא יהיו בנים, תבנות לא יוכלו להתחתן ולא ייוולדו עוד תינוקות לבני ישראל. ואולי הוא חשב: אם לא יהיו בנים, לא יהיה מי שייילחם נגדו! לא יקום מנהיג שיהיה נגדו.

האם שפרה ופועה, המייילדות, עשו את מה שפריעה צוה עליהן?

שפרה ופועה אהבו את ה' ואת עם ישראל. הן שמחו כשנולדו עוד תינוקות ועוד תינוק. הן לא רצו לעשות שום דבר רע לאף לתינוק אחד.

וְהִירְאֵן הַמַּלְלֹת אֶת הָאֱ-לֹהִים וְלֹא עָשׂוּ פְּאֵשׁ דְּפָר אֱלֹהֵי
מִלֵּךְ מַצְרַיִם וַתַּחַיֶּיזְ אֶת הַיְלָדִים פְּסוּק יז

אתנחנתא לאחר קריאת הפסוק עשויה להמחיש את חשיבותו של המעשה ואת התוצאות האפשריות.

אפשר שהילדים יגיבו בדרכים שונות - חשש מתגובת פריעה, חיוב מעשה המייילדות ועוד.

וַיִּקְרָא מִלֵּךְ מַצְרַיִם לְמַלְלֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן: "מַדּוּעַ עָשִׂיתֶן כֵּן דְּפָר
הַיְלָדִים וַתַּחַיֶּיזְ אֶת הַיְלָדִים?" פְּסוּק יח

מה ענו המייילדות?

שאלה זו נועדה לאפשר לילדים לעבד ולראות את רגשותיהם ואת מחשבותיהם באשר להחלטת המייילדות לפעול על פי צו מצפונן למרות הסכנה שבכך.